

Verset mondtak és énekeltek

Mórahalmon, az új város könyvtárában tartották meg e hónap első napján a *Verset mondtak és énekeltek* kisdobos kulturális bemutatót. A területi versenyeken való eredményes szereplés alapján harmincnégy gyermek kapott meghívót e sereg-szemlére. Az ok, amiért érdemesnek tartom felfigyelni a jelenségre — az e korosztályt kísérő indokolt figyelem mellett — amilyen egyszerű, olyan összetett: a Magyar Úttörők Szövetsége Csongrád Megyei Elnöksége a meghívókat elküldte az arra érdemeseknek, jelezvén, hogy az útiköltséget ebben az évben nem áll módjában biztosítani...

Ez az egyszerű e folyamatban.

A bonyolult, a meggondolkozató, a kellemesen meglepő: a szülők ragaszkodtak ahhoz, hogy gyermekük, ha már tehetséges, jelen legyen a seregszemlén. Ezért

meg is hozták a kellő áldozatot. Beszélgetőtársul egy arany diplomás szereplőt és édesanyját választottam ki, *Fornwald Andrea*, a Kodály téri általános iskola 3. a osztályos tanulója három verseny megnyerése után vehetett részt eme döntőnek beillő találkozóán.

— *Melyik versre esett a választásod?*

— Kányádi Sándor Kicsi faluból való vers című, öt-szakaszos költeményét tanultam be erre az alkalomra.

— *Miért erdélyi szerzőt szemeltél ki?*

— Erdélyi vagyok. Nagyváradon, Sepsiszentgyörgyön és Szatmárnémetiben éltünk. Sok erdélyi költő versét tudom.

Az édesanya, *Dálnoky Zsóka* színművésznő is emlékekkel gazdagodva tért vissza Mórahalomról.

— *Megfogalmazná a színessz számára is feltűnő tanulságokat?*

— A lényeg számomra: nyilvánvalóvá vált, hogy ebben a korosztályban mit nem szabad a gyermekekre erőltetni. Hagyjuk meg a gyermekeknek a gyermek-kort! Akkor maradnak hitelesek, ha egyéniségükre szabva irányítjuk a választásukat. Ami pedig megrendített...

— *Azt igyekszünk külön számon tartani...*

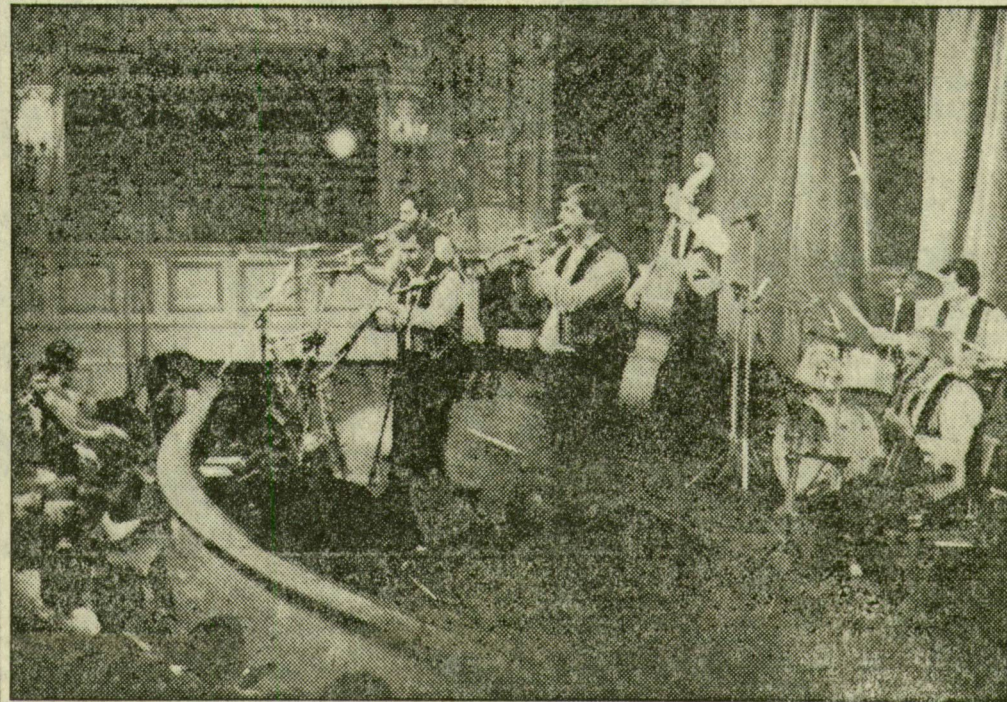
— ...minden meghívott megjelent. Vállalva a munkaidő-kiesést, az anyagi áldozatot. Ez a szülőknek dicseri. Egy kisfiú törött, gipszbe tett lábbal állt társai elé — példázva, hogy a versszerepet erős kötődés az anyanyelvhez —, ezt a továbbiakban minden lehetséges szinten művelni kell. S mivel Mórahalmon ez a rendezvény eseményszámba ment, a helyszín kiválasztását is szerencsésnek tartom. Az utazgatás ellenére...

Pataki Sándor

Molnárék jubileuma

„Dixi-mix”

Hogyan is lenne igazságos elkezdni egy ritka jubileum alkalmából keletkezett röpké írást? Talán valamivel, amire föl kell figyelni; hogy aki olvassa, adja át; mondjuk így: Molnárék 25 éve játszanak!

Sipos István felvétele

„Kell a zenénk, hát játszunk”

Molnár Gyula dixieland-együttese hétfőn este koncertezett a színházban. Az ünnepi alkalomra zsúfolásig telt a ház és megint kiderült... Több minden. De talán a legfontosabb: Szege-den saját, hálás közönsége van ennek, a viszontagságos 25 év alatt egyfolytában nagyszerűen muzsikáló bandának. Alig akarták leengedni őket a színpadról. A ráadás — és az est zajos sikerű, híresen dallamos klarinét- és szaxofonszóloí — után Molnár Gyula meghatottságában beszédet rögtönzött, amiből muszáj idézni: azt mondta, további 25 évet kíván magunknak, arra, hogy játszhaszának, mi meg hallgathassuk; „semmi más kívánságunk nincs”, mondta, és a banda fergeteges jókedvvel hozzálatott a ráadás ráadásához: a 60-as évekbeli filigrán énekesnő, *Millie Small* dala a Molnár-féle hangszerelesben megint nem tévesztett hatást, s mint már annyiszor, a „Lollipop” ellenállhatatlan, nosztalgikus ironiája nemcsak azt a nemzedéket ragadta el... Világ-szám — mondaná az ember legszívesebben, nem is biztos, hogy az expresszív, elragadóan dinamikus zongorajátékra, vagy a fitzgeraldos éneklésre, hanem a jelenségre: *Garay Márta*. Mellette, a ritmusszekcióban *Kovács Ferenc* bendzszólt és *Kalocsai Géza* dobolt — most is megbízhatóan; s volt a jubileumi koncertnek egy szenzációja: Molnárék fölfe-dezettje, a 14 éves, szentesi *Kertész Ákos* tanárával, *Kőszegi Imrével* olyan virtuóz dobparbjában részletette a tomboló közönséget, amilyen Molnárék színpadán: méltó. (Vendég volt *Bontovics Kati* is, meg — szóvivői szerepkörben — *Nagy Bandó András*.) A dixieland varázsát árasztó koncerten *Blaskovics László* játszott a trombitán, *Kiszin Miklós* a bőgőn — és *Mucsi Árpáddal*:

a Molnár Dixieland Band alapító tagja (aki máskor lent, a színházi orkeszterben játszik, hiszen a szimfonikus zenekar harsonása) amolyan *negyedszázadra-visszatekintő*, mindent tudó mosoly-lal vette a pozant, visszacsintott az örökké nevető bö-gőre és fűjt egy klassz szó-lót, amúgy a lelkéből... *Gallé László* egyetemi docens, aki biológus, mint Molnár, amúgy a Band legelső kritikus és örökös drukkere, elmesélte a kezdeteket. A Kristály zenekar-tól máig az út: milyen? *Örömmel* — vágnánk rá —, de inkább megkérdeztük erről a leginkább autentikus embert, Molnár Gyulát.

*

— Közönségünk mindig volt, Szegeden is, az országban, és külföldön is; mindig éreztük, hogy szeretik, amit játszunk. Talán a legtöbbet ez segített... Mert *egyéb-ként*: nem olyan könnyű, még csak megmaradni sem egy dixiegyüttesnek — ha vidéki. Legtöbbet a 70-es évek elején gondoltunk arra, hogy föl kéne menni Pestre... Vízfejű az ország, a könnyűzenei életben sincs másként, mint egyéb művészi ágakban, megmaradni és karriert csinálni csakis úgy lehet, ha folyton jelen van az ember — Pesten. A rádióban, a tévében, az Interkoncertben, az ORI-ban, a Filharmóniánál, mindenütt állandóan ott kellene lenni, mert játszatsz akárhogy, az érték önmagában nem elég itt ahhoz, hogy kiderüljön... Nem olyan a közeg, nincs meg a dolog mechanizmusa. Lehetsz művész, de ha nem vagy képes egy-úttal menedzselni is magadat: nem jutsz sokra. Már-

pedig innen telefonálni is nehézkes, nemhogy eleget tenni a jóindulatú fölcsó-lításoknak: ugorj be délután, megbeszéljük, mikor egyen a fölvetél... Szerencsénkre *Kiss Imre* a rádiónál, a kezdetektől támogatott bennünket, rengeteg rádiós fölvetélünk van, a zenei szerkesztők akkor is csak bukkannak, ha nem akarnak... De számtalanszor úgy jártunk, hogy az utazás előtt két hét-tel szölk ide az Interkoncerttől: gyerekek, nagyon sajnálom, mégsem mehetek külföldre! Egy éve alakult pesti együtteseknek már leme-zük van, nekünk meg összesen négy nagylemezünk — a 25 év alatt! Abból ket-tőt Hollandiában adtak ki. Most, hogy *mindenkinek* kevesebb a fellépése, mert a *zene-re pláne nincs pénz*, megint világosan látszik, hogy *egyenlőtlenek a feltételek*: az a banda, akinek korábban havi 20-25 föllepést szerveztek, még mindig koncertezhet, mondjuk 10 alkalom-mal; mi, akiknek a legjobb időkben az a 8-10 koncert *jutott* — nem kerülhetünk színpadra.

— Dehogya panaszkodom, csak a tényeket mondok. Örülök ennek az ünnepnek, a jubileumnak; igyekszem nem belegendolni, *mi lett volna, ha nem vidékiek vagyunk*... Ennyi esztendő, megannyi átalakulás, küzdés és sok jó hangulatú koncert után — alighanem *beletöröttünk* a helyzetünkbe. Végtére is: a pesti levegő nekünk nem való. És legfő-jebb kimegyek megint valami külföldi kocsmába, aztán kicserélhetjük a lerobbant autót, talán a hangszereket is — és játszunk. Jönnek a barátok levelei mindenfelől, meghívják bennünket egy-egy estére, megörlünk egymásnak. *Kell a zenénk — hát játszunk.*

*

Azt mesélte egy másik beszélgetésben, hogy a szellemi-idegi próbatételeket milyen jól ki lehet pihenni a madarak között (merthogy — ki ne tudná — Molnár Gyula gyakorló ornitológus egyszersmind, s amúgy ráadásnak professzionista fotós); és nemhogy távcső nem kell, oda se néz, a *madár-énekből* tévedhetetlenül sorolja a fajtákat. Most, hogy „nem panaszkodik, csak mondja a tényeket”, mi tagadás: *irigylem*. Talán a madárénekek-hallgatás miatt is, de leginkább azért a *saját dallamvilágért*, amit fűj a klarinét, s ami annyira személyesen az övé, hogy mindannyian a sajátunknak érezhetjük.

Sulyok Erzsébet

Ráhajtósávon

A magyar történelemben külön folyamat a reformtörvények története. Gondoljunk csak a múlt század harmincas éveiben indult, úgynevezett reformkori törvényekre, az 1848–49-es próbálkozásokra, a kiegyezésre, a XX. század elejének polgári radikalizmusára, 1945, 47, 56, 68 félbemaradt vagy kettétört vállalkozásaira. Elérkezvén napaink új reformhullámához, szinte törvényszerű a kérdés: mi a mai reformfolyamatok eszmei háttere, van-e tudományos elmélete, garantálhatja-e fölvezült társadalmi erő a kivitelezést?

— Az említett történelmi váz bizonyítja, többszöri nekifutások, részeredmények és bukások jelzik a reformtörvények hazai történetét. Jogos tehát a kérdés és a benne húzódó kételkedés is: *mi a garanciája mai reformjainknak?* Optimizmusom alapja, hogy ezek a mai reformok *nem szubjektív elgondolások eredményei, hanem annak felismerése, hogy a reformgondolatot hordozó személyektől függetlenül vannak a reformot feltételező objektív folyamatok*. Ennek garanciái el is választják a mai tendenciákat a korábbi törekvésektől. Így például bebizonyosodott, hogy a gazdasági reform nem lehet eredményes politikai reform nélkül. A másik garancia, hogy a *magyar társadalom modernizációjának második szakasza* elképzelhetetlen politikai reform nélkül. Csak a plurális és demokratikus rendszer biztosíthatja a modernizáció újabb fokának elemeit: a piacgazdaság működését, az innovatív képességet, a kultúra magasabb szintjét; csak ennek nyomán integrálódhatunk a világban végbemenő gazdasági és politikai folyamatokhoz, lehetünk a világrendszer szerves részei. Egyértelmű, hogy ezek a változások nem mehetnek végbe monolitikus, autokratikus rendszerben. Tehát a lépésváltás kötelező és nemzeti-mentő. Történelmi analógiaként — természetesen feltételezve, hogy minden hasonlat sántít — Ázsia „kis tigriseit” hozom megszívlelendő példáként. Ehhez tartozik annak tudomásulvétele, hogy felismertük a szocialista társadalmi berendezkedés válságát, s egyre világosabb, hogy a nagy lemaradást gyorsan kell behozni. *Ehhez már a Szovjetunióban kialakított társadalmi modell — melynek elemei mélyen gyökereznek többek között a bizánci kultúrában és a mongol-tatár hagyományokban — alkalmatlan, bebizonyosodott, hogy — Marx szavaival — a történelem mellékútja. Számunk-*

Kulcsár Kálmán a reformfolyamatokról és azok garanciáiról

ra itt a lehetőség — a sztrá-dának a felhajtósávjára érkezünk! Am a modernizáció második szakasza e jelenlegi modellben nem oldható meg. Segíti a ráhajtást, hogy a Szovjetunió változó helye erjedési folyamatokat indukál a világpolitika és -gazdaság rendszerében. Hosszú távra ezek a tények motiválják optimizmusomat.

Sok szó esik mostanában a politikai intézményrendszer átalakításának szükségességéről. Vajon melyek a változás kulcsai, s egyáltalán elindult-e ez a nyilván nem egyik napról a másikra változásokat hozó folyamat?

— A pluralisztikus rendszer igénye a politikai struktúra differenciálódása, az alulról jövő folyamatok fönti belátásának gyakorlati szükségességére, döntési kényszerre változtatása. Véleményem szerint a kulcsszó, a legfőbb elem: a hatalom megosztása. Ez az én, felfogásomban négy szinten véghezvitt intenzív érvényesülését jelenti. Először: a hatalom pluralitása, mely szabad teret ad a politikai erőknek, *formális módon is bekapcsolja* azokat a társadalmi döntéshozókat. Figyelembe szükséges venni, hogy politikai kérdéseket nem lehet pusztán jogi eszközökkel megoldani, szükségesek bár a legjobbban tetsző törvényes keretek. Pontosnak tartom megjegyezni, hogy egyetlen párt vagy személy sem törekedhet a hatalom monopolizálására, kizárólagosságra. Másodszor: *sztet kell választani a hatalom három ágát* úgy, hogy a szétválasztás mellett meg-szűlessen az egység, a szabályozott játékter. Tehát jól körülhatárolt legyen a törvényhozói (Országgyűlés), a végrehajtói (kormányzás) és az ellenőrzői (bírói) hatalom. A hatalom túlsúlya — bármelyik szférában nyilvánul meg — a demokratizmus zárukutja. Harmadszor: *az egyes hatalmi síkok között is törekedni kell a hatalom-megosztásra*, a fékek és egyensúlyok rendszerét az egyes szférákon belül is ki kell építeni. Figyelemztetek arra, hogy ez hosszú távú folyamat, hiba lenne napi politikai érdekeknek alárendelni; nem biztos, hogy mindig a többségnek van igaza; egyéni ambícióktól mentes politikai bölcsesség lehet ennek a garanciája (a két-kamarás parlamenti szisztéma ezt szolgálja a népszuverenitás elvének megvalósításával és a szakmai-politikai kontrollal) A végrehajtó ha-

talomban a túlsúly bármely más szféránál veszélyesebb. Ezért a kormány mellett szükség van a köztársasági elnök intézményére, pontosan meghatározott cselekvési határok között. Az ellenőrzési hatalomban sokféle független bírósági rendszer örködik a törvényesség felett. S szólni kell még a negyedik szintről, a helyi önkormányzat szerepének növeléséről az államhatalommal szemben. Gyarapítani szükséges a döntési jogkörök, eszközök, tevékenységek saját maguk által megszabott körét. Ez a demokrácia iskolája, a mostanától merőben különböző politikai kultúra terepe lehet. Ha a hatalommegosztás e négy dimenziója megvalósulna, az új alkotmány kijelölhetné a világ meghatározó folyamataihoz vezető utat. A döntések nem odázhatók el, bármennyire is bonyolultak és feszültek viszonyaink. *Az alkotmány mindig és mindegyütt a nemzeti közmegegyezés letéteményese*. Ma a társadalomban föllelhetők a valós politikai erők (illúziókkal és realitásokkal együtt); a nemzet döntő többsége egyetért azzal, hogy alakuljon többpártrendszer, plurális politikai rendszer; egyértelmű e nézetek irányára: szűsüljen új alkotmány! Ez minden jelentkező és kitalapított erő eredője.

Kulcsár Kálmán akadémikus, igazságügy-miniszter múlt heti, másfél napos szegedi látogatása során előadást tartott a Szegedi Akadémiai Bizottság klubjában, és érdeklődők népes közönsége előtt. Főnti gondolatait ott jegyezte le:

Tandi Lajos

Az Értelmiségi Fiatalok Szövetségének alakuló közgyűlése

Ezekben a napokban — a KISZ XII. kongresszusára készülődve — sorra tartották alakuló közgyűléseiket azok a KISZ-en belüli új szerveződések, amelyek a most formálódó, szövetségi elven felépülő országos ifjúsági mozgalom tagszervezeteiként kívánnak tevékenykedni. A Magyar Dolgozók Ifjúsági Szövetsége, az Unió a Demokratikus Szocializmusért, az Agrárifjúsági Szövetség után vasárnap az Értelmiségi Fiatalok Szövetsége rendezte meg programalkotó és veze-

tőségválasztó közgyűlését a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Nagyvárad téri elméleti tömbjében.

Az eddig mintegy 1700 tagot számláló új ifjúságpolitikai szervezet tanácskozásán felszólalt Pozsgay Imre, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, államminiszter. Bevezetőben üdvözlölte azt a szándékot, hogy az értelmiségi fiatalok önállósággal és autonómiával rendelkező szervezetbe ki-vánnak tömörülni, ily módon is készülve egy új értelmiségi létforma kialakí-

tására és a politika formálásában való aktív részvételre.

Kifejtette: egy „értelmiségiellenes tatárjárás”, az értelmiségi létformát, szerepet, az értelmiség küldetését lebecsülő korszak után — e kérdésben is — új politikai utat kell keresni. Hangot adott annak a reménynek, hogy az értelmiségi fiatalok bekapcsolódnak egy, a reform szellemében szerveződő szocialista áramlatba. Nyomatékosan aláhúzza: az értelmiségi fiatalok számíthatnak az MSZMP reform-erőire.